

Asia: VN/1960/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta (perheenyhdistäminen)

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on vähimmäisikävaatimuksesta?

Monika-Naiset liitto pitää positiivisena hallituksen tavoitetta ehkäistä ihmiskauppaa ja erityisesti pakkoavioliittoja yhtenä ihmiskaupan muotona. Suhtaudumme kuitenkin varauksella ehdotukseen vähimmäisikävaatimuksen säätämisestä 21 ikävuoteen tehokkaana ja tarkoituksenmukaisena keinona pakkoavioliittojen estämiseksi. Pidämme ongelmallisena, että kyseistä säädöstä esitetään toteutettavaksi ilman mahdollisuutta poiketa vähimmäisikävaatimuksesta missään tilanteessa. Ainoana poikkeuksena se, ettei säädöstä sovellettaisi Suomen kansalaiseen myönnettäessä tämän puolisolle oleskelulupaa.

Katsomme, että tehokkaampaa olisi kehittää menetelmiä tunnistaa ja selvittää mahdollisia pakko- tai lumeavioliittotapauksia ja puuttua tilanteisiin käyttäen tapauskohtaisempaa harkintaa. Huomautamme, että pakkoavioliiton uhriksi voi joutua myös 21 vuotta täyttänyt henkilö, ja esitetyn säädöksen tosiasiallisia vaikutuksia pakkoavioliittojen torjumiselle on vaikea arvioida. Esityksessä ei myöskään mainita keinoja, joilla pakko- tai lumeavioliittojen määrää voisi seurata tai niiden vähenemistä todentaa säädöksen voimaantulon jälkeen. Emme siis tällaisenaan kannata hallituksen esitystä vähimmäisikävaatimuksen nostamisesta 21 ikävuoteen.

Monika-Naiset liitto ry muistuttaa, että kaikissa tapauksissa henkilön ikää ei välttämättä pystytä todentamaan oikeaksi. Joissakin tapauksissa iäksi passiin on merkitty vanhempien ilmoittama syntymäaika.

Liitto muistuttaa myös, että oleskeluluvan myöntämisprosessissa olisi kiinnitettävä huomiota parin tutustumis- ja seurusteluhistoriaan.

Millaisia näkemyksiä teillä on toimeentuloedellytyksen asettamisesta alaikäiselle perheenkokoajalle?

Monika-Naiset liitto ry ei kannata toimeentuloedellytyksen asettamista kansainvälistä suojelua saavalle alaikäiselle perheenkokoajalle. Toimeentuloedellytyksen asettaminen olisi askel taaksepäin ja merkittävä heikennys lasten oikeuksien turvaamiselle. Edellytyksen asettaminen vaikuttaisi lapsen

oikeuteen säilyttää perhesuhteensa ja viettää perhe-elämää. Molemmat oikeudet on tunnustettu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa, johon myös Suomi on sitoutunut. Ehdotettu esitys on vahvassa ristiriidassa sopimuksen kanssa. Esitetty lakimuutos asettaisi eri suojeluperusteella maassa olevat alaikäiset perheenkokoajat eriarvoiseen asemaan, sallien toimeentuloedellytyksestä poikkeamisen ilman huoltajaa olevien pakolaisten kohdalla, mutta vaatien toimeentuloedellytyksen täyttymistä toissijaista suojelua saavilta.

Hallituksen perustelut toimeentuloedellytyksen asettamiselle ovat esityksessä hyvin ristiriitaisia ja liiton näkemyksen mukaan kestävämpiä. Esityksessä todetaan mm. olevan lasten oikeuksien toteutumisen kannalta positiivista, kun toimeentuloedellytystä vaaditaan tasapuolisesti sekä täysi-että alaikäisiltä perheenkokoajilta. Samalla kuitenkin todetaan, että alaikäisten mahdollisuudet turvata perheensä toimeentulo ovat käytännössä olemattomat.

Toimeentuloedellytyksen säätämistä alaikäiselle perheenkokoajalle perustellaan myös tavoitteella estää lasten hyväksikäyttöä maahantulon välineenä. Nykyinen lainsäädäntö kuitenkin tarjoaa jo välineitä perheenyhdistämisen epäämiseksi, jos on syytä olettaa, että alaikäinen on lähetetty maahan hyväksikäyttötarkoituksessa, eikä perheenyhdistäminen ole lapsen edun mukaista. Liitto katsoo, että alaikäisten perheenkokoajien kohdalla lapsen etu olisi asetettava ensisijaiseksi arviointiperusteeksi perheenyhdistämisessä. Hallituksen esityksessä ensisijaiseksi kriteeriksi nostetaan vanhempien kyky huolehtia perheen toimeentulosta, ei lapsen oikeus elää vanhempiensa kanssa.

Millaisia näkemyksiä teillä on asumisaikavaatimuksesta?

Monika-Naiset liitto ry ei kannata kahden vuoden asumisaikavaatimuksen säätämistä kansainvälistä suojelua saaneille perheenkokoajille ja pakolaisille, joiden perhe on perustettu pakolaisaseman myöntämisen jälkeen. Esityksessä asumisaikavaatimusta perustellaan kotoutumisen edistämisellä. Pidämme erittäin ongelmallisena ajatusta, että perhe-elämän mahdollistamisen viivyttäminen edesauttaisi henkilön kotoutumista, suomen kielen oppimista tai työllistymistä.

Mahdollisuus viettää perhe-elämää vahvistaa yksilön hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia ja näin ollen edistää, eikä hidasta yksilön kotoutumista. Omasta perheestä eroon joutuminen aiheuttaa tutkitusti psyykkistä kuormitusta ja stressiä, jonka tiedetään haittaavan mm. oppimista ja heikentävän työkykyä.

Millaisia näkemyksiä teillä on alaikäisyyden määritelmästä?

Kannatamme hallituksen esitystä alaikäisyyden määritelmän muuttamiseksi siten, että se vastaa Euroopan tuomioistuimen tulkintaa perheenyhdistämisdirektiivistä.

Millaisia näkemyksiä teillä on siitä, että kansantervedellinen syy ei enää jatkossa olisi perhesideperustaisen oleskeluluvan epäämisperuste?

Kannatamme hallituksen esitystä muuttaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan EU-direktiiviä.

Tähän voitte kirjoittaa muita näkemyksiänne ehdotettuja muutoksia ja niiden vaikutuksia koskien.

Suomi on sitoutunut noudattamaan useita kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia, joissa turvataan lasten oikeuksia, sekä oikeutta perhe-elämään: YK:n lapsen oikeuksien sopimus, YK: ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, Kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten oikeuksien kansainvälinen yleissopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, Euroopan ihmisoikeussopimus, Euroopan Unionin perusoikeuskirja.

Hallituksen esitys perheenyhdistämisen kriteerien tiukentamisesta on ristiriidassa kansainvälisten sopimusten kanssa ja merkittävä heikennys perhe-elämän ja lasten oikeuksien turvaamisessa.

Monika-Naiset liitto suhtautuu erittäin kriittisesti hallituksen esittämiin perusteluihin perheen yhdistämisen vaikeuttamisesta viitaten yksilön vastuuseen omasta kotoutumisestaan. Ehdotettujen muutosten seurauksena erityisesti kansainvälistä suojelua saavien, mutta myös työ- ja opiskeluperusteisesti maassa olevien kotoutumisen, erityisesti vähimmäisikäedellytyksen kohdalla, ja yhteiskuntaan liittymisen edellytykset ovat vaarassa heikentyä merkittävästi. Tiedetään, että mahdollisuus viettää perhe-elämää tuo ihmiselle vakautta, tulevaisuuden uskoa ja motivaatiota rakentaa elämää eteenpäin uudessa asuinmaassa.

Lakimuutosten vaikutuksia tulisi arvioida ja mitata myös muilla keinoilla, kuin tarkastelemalla myönnettyjen oleskelulupien määriä. Huomiota tulisi kiinnittää kotoutumisen onnistumiseen: yksilöiden ja perheiden hyvinvointiin, heidän oikeuksiensa toteutumiseen sekä mahdollisuuksiinsa kiinnittyä suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tuominen Jenni
Monika-Naiset liitto ry